

Jāņa Pužūļa atmiņu stāsts

1992.gada 2.martā es iestājos Robežsardzē un mani nosūtīja uz apmācībām uz Vārves robežsargu mācību centru. Tā kā es nesen biju atgriezies no dienesta padomju armijā (1989.g.), tad visus pārbaudījumus nokārtoju uz “teicami”. Pēc Vārves robežsargu mācību centra pabeigšanas turpināju dienestu Robežsargu brigādes 2.Viļakas robežsargu bataljonā, kura komandieris tolaik bija pulkvežleitnants Georgijs Kitajevs. Mani norīkoja uz Vientuļu robežkontroles punktu, kur veicu zaļās robežas apsardzību no robežkontroles punkta uz abiem flangiem, kā arī bataljona teritorijas apsardzību. Kad Viļakas bataljona sastāvā izveidoja Baltinavas 1.Atsevišķo robežsargu vadu, ar komandieri Ilmāru Bukšu vadībā, mani nozīmēja par grupas komandieri, un biju arī norīkojuma vecākais.

Jānis Pužulis Punduru robežpārejas punktā, 1990.gadu sākums.
Foto no J.Pužūļa privātā arhīva.

Tālāk no dzelzceļa uz Viļakas pusi robeža bija iezīmēta pa purvu līdz Kuhvas upei, tad pa upi līdz Baharevai un Tribunovai, kur beidzās mūsu apsardzības iecirknis. No Punduriem uz Kārsavas pusi bija līdzīgi, robeža bija iezīmēta no dzelzceļa aiz Makšiem pa purvu līdz Rītupei, tālāk pa upi līdz Ludzas robežsargu bataljona apsardzības iecirknim. Jāteic, ka vārds “robeža” bija tikai nosaukums, jo dabā pa brikšņiem to noteikt bija diezgan grūti. Viss bija aizaudzis, tāpēc lūdzām palīdzību vietējam mežsargam, kurš pēc meža kartēm palīdzēja dabā noteikt robežu. Robežzīmju nebija, jo Latvijas brīvvalsts robeža bija tālāk aiz Pitalovas (vēsturiskais nosaukums - Abrenes).

Runājot par darba apstākļiem – Punduros nelielā posmā uzlēja asfaltu, uzstādīja vagoniņu, karoga mastu un sēnītes formas koka nojumi. Vagoniņu mēs paši labiekārtojām, turpat glabājās arī ieroči un munīcija.

Krievijas pusē robežu sargāja Sanktpēterburgas OMON vīri. Gar Punduru staciju robeža bija noteikta pa vidu dzelzceļa sliedēm. Viena sliede atradās Latvijas pusē, otra – Krievijas pusē.

Jānis Pužulis kopā ar deputātu Kārli Leiškalnu.
Foto no J.Pužūļa arhīva.

Lai varētu pārvietoties pa robežu, pašu spēkiem pāri upēm būvējām tiltiņus, purvainos apvidos veidojām laipas.

Vērtēt, kā mēs sargājam valsts robežu pie mums brauca valdības pārstāvji: gan Latvijas Ministru prezidents Valdis Birkavs, gan deputāts Kārlis Leiškalns. Viņi brīnījās, kā tā ir iznācis, ka Punduru dzelzceļa stacija atrodas Krievijas pusē?

Punduru robežpārejas punkta robežsargi. Otrā rindā no kreisās puses vada komandieris Viktors Gaudumnieks.

Foto no J.Pužuļa privātā arhīva.

Punduru robežpārejas punkta karavīri pirms norīkojuma Baltinavā. Foto no J.Pužuļa privātā arhīva.

Vietējie iedzīvotāji gāja uz Punduru staciju pirkt pārtikas preces, kā arī mēneša pāra datumos kursēja vilciens ar vagonu – veikalu, kurā varēja nopirkt pārtiku un citas sadzīvei nepieciešamās preces. Pēc kāda laika to aizliedza, jo robeža tomēr paliek robeža. Grūtāk bija pārliecināt vietējos iedzīvotājus, kuri ikdienā izmantoja vilcienu, lai dotos uz Pitalovu. Piemēram, Baltinavas skolēni brauca uz tuvējo ciematu Belorusskij peldētis baseinā. Pakāpeniski viss normalizējās, taču sākās kontrabandas ēra. Robežsargu bija maz, un viņi fiziski nevarēja veikt pilnvērtīgu visas robežas kontroli. Tāpēc šīs funkcijas veikšanā iesaistīja arī zemessardzi. Robežapsardzību nodrošinājām gan patrulējot pa robežu, gan dežurējot stacionārajos posteņos uz svarīgajiem autoceļiem, piemēram, Punduros. Saziņas līdzekļi tolaik bijaniecīgi – vagoniņā viens telefons un stacionārā rācija, kādas izmantoja kolhozos. Mēs uz robežu tikām kā nu kurš, vai nu braucām ar personīgo transportu vai gājām kājām. Vadā bija tikai viena automašīna – “bobiks”, ko dienesta vajadzībām piešķīra vada komandierim.

Pēc kāda laika par Baltinavas 1.Atsevišķā robežsargu vada komandieri nozīmēja Viktoru Gaudumnieku, kurš sāka meklēt robežsargiem piemērotas telpas. Izvēlējās ēku iepretī Baltinavas autoostai. Pašu spēkiem visu labiekārtojām. Karavīru izmitināšanai iekārtojām kazarmu, kas bija paredzēta vienas rotas izvietošanai. Robežsargu apmācību veicām gan uz vietas vadā, gan kvalifikācijas paaugstināšanai karavīrus nosūtījām uz Rēzeknes robežsargu mācību centru. Ar obligātā dienesta karavīriem nebija viegli, jo reizēm gadījās, ka viņi bēga no dienesta vietas vai neatgriezās no atvaļinājuma. Savā praksē atceros gadījumu, kad pašam nācās meklēt robežsargu, kurš laicīgi neatgriezās dienesta vietā.

Par karavīru garīgo stāvokli rūpējās Robežsargu brigādes nozīmētais kapelāns – vietējais pareizticīgo mācītājs, kurš bieži nāca pie robežsargiem, runāja par garīgām lietām un karavīra morālo stāju. Runājot par nodrošinājumu, mums piešķīra dāņu formastērpus un velosipēdus.

Vada personāls pie Baltinavas 1.Atsevišķā robežsargu vada ēkas Baltinavā. 1990.gadu sākums. Foto no G.Abricka privātarhīva.

Jānis Pužulis kopā ar saviem kolēģiem pie vada komandiera dienesta automašīnas, 1990.gadu sākums. Foto no J.Pužuļa privātarhīva.

Bataljons saņēma amerikāņu džipu “Willis” un smago automašīnu “IFA”, vēlāk – smago automašīnu “GAZ 66.” Līdz ar to kļuvām mobilāki, un tas atviegloja mūsu darbu un kopumā visu robežas apsardzību.

1997.gadā, reorganizējot Robežapsardzības spēkus, beidzās obligātā dienesta laiks. Kad uzcēla Punduru robežpārejas punktu (šodien robežapsardzības nodaļa), man bija tas gods jaunajā nodaļā veikt pirmo dežūru un no celtniekiem saņemt atslēgas. Nodaļas celtniecību veica uzņēmums “Gādība” no Daugavpils. Oficiāls atklāšanas pasākums bija nedaudz vēlāk – 1998.gada 2.oktobrī.

Bērziņu nodaļas personāls pirms pārceļšanās no Viļakas pārvaldes uz jaunatklāto Bērziņu nodaļu, 1998.gads. Foto no J.Pužuļa privātarhīva.

Bērziņu nodaļas atklāšanas pasākums. No kreisās puses pirmais - Valsts robežsardzes priekšnieks Gunārs Dāboliņš, otrā - Viļakas pilsētas priekšsēdētāja Regīna Brokāne, trešais - iekšlietu ministrs Māris Gulbis, ceturtais - Viļakas pārvaldes priekšnieks Vladislavs Skromāns, 1998.gada 2.oktobrī. Aizmugurē - Jānis Pužulis, filmējot pasākumu. Foto no J.Pužuļa privātarhīva.

1997.gadā sākās virsdienesta robežsargu rotācija. Mani pārcēla uz Viļakas pārvaldes Bērziņu nodaļu, kuru vadīja Einārs Ivanovskis. Mani paaugstināja amatā par vecāko inspektoru un uzticēja nodaļas saimniecisko jautājumu risināšanu. Pēc kāda laika tā pati firma “Gādība” uzcēla Bērziņu nodaļas jauno ēku, kas bija identiska Punduru nodaļas ēkai. Tā atradās praktiski pie pašas robežas – Alūksnes rajona Liepnas pagasta Bērziņos. Tā kā man bija liela pieredze Punduru nodaļā, man uzticēja saņemt arī Bērziņu nodaļas

atslēgas, visu pārbaudīt un uzsākt dežūru.

Pie nodaļas uzbūvēja arī helikopteru nosēšanās laukumu, tāpēc turpmākās delegācijas un ciemiņi uz nodaļu pārsvarā atlidoja ar helikopteru. Labiekārtojām robežas joslu, attīrot to no kokiem un krūmiem, pāri grāvjiem un purvainās vietās būvējām tiltiņus un laipas. Ierīkojām arī atbalsta punktus, lai robežsargu patruļām būtu kur atpūsties, iedzert siltu tēju un žāvēt apģērbu. Nodaļā uzstādīja trīs jaunus stacionāros datorus un printeri. Tā kā man padodas visi jaunievedumi, es īsā laikā apguvu datorprasmes un bieži vien jau varēju aizvietot priekšnieku un viņa vietnieku. Redzot, cik liela ir dokumentu birokrātija, lai samazinātu dokumentu apriti papīra formātā, vecākā speciālista dokumentus sāku ievietot datorā. Līdz ar to radās doma izveidot datubāzi. Nakts dežūru laikā, kad bija brīvs brīdis, sāku veidot nodaļas materiālo vērtību uzskaites datubāzi ar visām bildēm. Lielu atbalstu sniedza Viļakas pārvaldes Tehnikas sistēmu nodaļas priekšnieks Ivars Pozņaks.

Izveidoto datubāzi visatzinīgāk novērtēja grāmatveži, jo tajā bija visu materiālo vērtību uzskaites ar fotogrāfijām, to dabiskais izskats un faktiskais nolietojumu. Grāmatvedes parasti jokoja: “Uz Bērziņiem ar inventarizāciju nav ko braukt, Jānim viss kārtībā!”

Ar laiku es sāku pievērst uzmanību, ka kolēģiem ir daudz problēmu ar robežnorīkojumu pavēlēm. Ja vajadzēja atrast kaut vai pusgadu vecu dokumentu ar konkrētu datumu un laiku, meklēšanai bija jāpatērē daudz laika. Šim nolūkam izveidoju jaunu robežnorīkojumu datubāzi. Priecēja, ka Viļakas pārvaldes vadība novērtēja manu darbu un pārcēla veikt pienākumus informācijas tehnoloģiju jomā jau pārvaldes līmenī. Lai varētu turpināt dienestu, man bija nepieciešama augstākā izglītība informācijas tehnoloģiju jomā, tāpēc iestājos Baltijas Starptautiskajā akadēmijā, Rēzeknē. Akadēmiju veiksmīgi absolvēju un mans diplomdarbs bija “Datubāze robežsargu norīkojumiem”. Diemžēl dzīvē datubāzi neieviesa, jo, laikam ejot, novecoja tehnoloģija, ar kuru tā bija izveidota. Robežsardzei vajadzēja kaut ko jaudīgāku, tāpēc jauno datubāzi izveidoja sadarbībā ar Rīgas Tehniskās universitātes programmētājiem.

Mana karjera informācijas tehnoloģiju jomā aizvien turpinās, bet nu jau kā Iekšlietu ministrijas informācijas centra darbiniekam. Tagadējais amats ir Vecākais datortīklu administrators Viļakas nodaļā, kas apkalpo Valsts robežsardzi, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, Valsts policiju un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi.

13.12.2021.

Jānis Pužulis